

Det nationella provet i Engelska 6 vårterminen 2023

*Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, Göteborgs universitet,
Projektet Nationella prov i främmande språk (Nafs)*

1. Inledning

Denna rapport avser det nationella provet i Engelska 6 vårterminen 2023. Rapporten är en delredovisning inom ramen för en överenskommelse mellan Skolverket och Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, projektet Nationella prov i främmande språk (Nafs), vid Göteborgs universitet att utveckla nationella prov i engelska för gymnasieskolan och motsvarande kurser inom den kommunala vuxenutbildningen (dnr. 2.7.4-2022:1926).

Rapporten är baserad dels på data från Statistiska centralbyråns (SCB) insamling av provresultat, dels på data från den insamling av provresultat som projektet Nationella prov i främmande språk (Nafs) genomför. Ytterligare underlag har hämtats från den lärarenkät som hör till provet samt från elev- och lärarenkäter från utprovningen av de uppgifter som ingick i provet för Engelska 6 vårterminen 2023.

De nationella proven i olika ämnen konstrueras utifrån analyser av läroplan, ämnes- och kursplaner vid flera av landets universitet. Skolverket ansvarar, på uppdrag av regeringen, för samtliga nationella prov. De nationella proven regleras i skolförordningen (2011:185) och gymnasieförordningen (2010:2039), samt i Skolverkets författningssamling (SKOLFS). I gymnasieskolan finns det prov i engelska, matematik samt i svenska och svenska som andraspråk. Vilka prov en elev genomför beror på vilket program eleven går. De nationella prov som används i gymnasieskolan ska även användas inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Med utgångspunkt i det ämnesinnehåll/konstrukt för ämnet engelska som definieras i aktuell ämnesplan ingår delprov som fokuserar muntlig och skriftlig produktion och interaktion, samt receptiv kompetens. Stoffet är kulturellt knutet till olika engelskspråkiga delar av världen samt till styrdokumentens övergripande delar genom till exempel olika värdegrundsrelaterade, innehållsliga teman i uppgifter. Språkprovets struktur och uppgifter anknyter också till Europarådets ramverk för språkinläring och språkbedömning, *Gemensam europeisk referensram för språk: lärande, undervisning och bedömning*, under 2018 kompletterad med *Companion Volume*, med syfte att skapa jämförbarhet i språksyn och nivåbestämningar i Europa.

Svensk författningssamling (SFS 2017:1108) anger att syftet med de nationella proven är att stödja betygssättningen. Nationella prov i bland annat ämnet engelska ska användas i den högsta avslutande kursen på programmet och inriktningen. Där anges också att proven får användas i Engelska 6 även på andra program, där de inte är

obligatoriska, som ett kvalitativt stöd för bedömning och betygssättning och för en ökad likvärdighet över landet. För den kommunala vuxenutbildningen kvarstår obligatoriet i samtliga kurser.

Proven kan också bidra till att stärka skolornas kvalitetsarbete genom analyser av provresultaten i relation till uppfyllda betygs- eller bedömningskriterier på skolnivå, huvudmannanivå och på nationell nivå. Det är rektor som beslutar huruvida skolenheten ska använda ett icke obligatoriskt prov. Det är dock inte tillåtet att endast använda delar av provet, vilket innebär att om skolan bestämmer sig för att genomföra ett nationellt prov ska provet användas i sin helhet.

2. Konstruktionsprocess för proven i engelska

Projektet Nationella prov i främmande språk arbetar, på uppdrag av Skolverket, med utveckling av de nationella proven i engelska, samt övriga bedömningsstödjande material i engelska, tyska, franska och spanska. Provmaterialen tas fram i nära samarbete med referensgrupper och bygger på ett antal grundläggande, forskningsbaserade principer. Arbetet kring proven i engelska bedrivs i enlighet med interna ramverk för prov och bedömningsstöd som följer Skolverkets systemramverk för nationella prov (2017), och motsvarande för nationella bedömningsstöd (2020). På Skolverkets webbplats beskrivs detta enligt följande: ”Systemramverket syftar till att reglera verksamheten för Skolverket och de lärosäten som på Skolverkets uppdrag utvecklar nationella prov. Avsikten med ramverket är att säkerställa högsta möjliga kvalitet i de nationella proven, och högsta möjliga trovärdighet i användning och konsekvenser av resultat på nationella prov i förhållande till de syften som proven har. Den primära målgruppen för ramverket är Skolverket och de lärosäten som på Skolverkets uppdrag konstruerar nationella prov.”

Projektets medarbetare har till övervägande del en bakgrund som erfarna och legitimerade lärare i det aktuella språket/språken och flera är också engagerade i skolutveckling, lärarutbildning, forskning, nationella projekt kring lärande, undervisning och bedömning, samt i omfattande internationella nätverk.

I den process som följer en uppgift från konstruktion till publicering i prov deltar en stor grupp personer som granskar, prövar och bedömer. Olika typer av referensgrupper medverkar under olika skeden, förnyas successivt och har en bred sammansättning av lärare på aktuella och intilliggande nivåer, inklusive personer med specialpedagogisk kompetens, lärarutbildare, personer med målspråket som förstaspråk samt forskare från skilda discipliner.

Varje uppgift granskas också av hundratals elever som medverkar i mindre, preliminära utprovningar samt i den storskaliga utprovning som föregår alla skarpa prov. I den senare deltar per uppgift cirka fyra hundra elever vid slumpvis valda skolor runt om i landet. I samband med utprovningar besvarar både eleverna och deras lärare enkäter om funktionalitet, som till exempel upplevd svårighetsgrad och nytta samt acceptans, avseende de utprovade uppgifterna. Dessa uppfattningar analyseras och beaktas vid provens sammansättning. Efter provets genomförande får samtliga lärare sedan besvara ytterligare en enkät och framföra åsikter om olika aspekter av provet.

Provetts kravgränser och bedömningsexempel tas fram i referensgrupper om ungefär femton aktiva lärare och provutvecklare. Dessa lämnar på basis av styrdokument och erfarenhet förslag på så väl poänggränser som nivårelaterade, autentiska elevtexter och parsamtal från de storskaliga utprovningarna. Förslagen diskuteras och analyseras vidare i relation till data från utprovningarna samt föreläggs slutligen Skolverket, som är den instans som fastställer såväl själva provet som dess poänggränser och kommenterade nivåexempel.

Utvecklingen av ett nationellt prov tar i regel cirka två år och utgår från analyser av styrdokument, relevant forskning samt beprövad erfarenhet inom området. Likaså finns ett antal kvalitetsparametrar med i utvecklingsarbetet, under hela processen från initial konstruktion till sammansättning av ett skarpt prov och analys av utfall. Dessa involverar främst följande:

- Innehåll, relevans och lämplighet i relation till läroplanen, ämnesplanen, forskning, aktuell målgrupp samt beprövad erfarenhet
- Svårighetsgrad (faktisk respektive upplevd) i relation till kursplanen/ämnesplanen, inklusive kunskapskraven
- Uppgifternas och provets mättekniska egenskaper, inklusive frågor om samstämmighet mellan bedömare
- Utprovande elevers och lärares synpunkter på uppgifterna
- Eventuella tematiska aspekter
- Aspekter av tid och tidsåtgång
- Genus-, ålders- och identitetsrelaterade aspekter
- Kultur- och livsstilsaspekter (såsom etniska, politiska, religiösa och sociala)
- Etiska och värdegrundsrelaterade aspekter
- Variation vad gäller innehåll och format
- Provdelaarnas inbördes relation, bl.a. vad gäller progression inom och mellan uppgifter
- Likheter och skillnader i relation till tidigare prov
- Reflektion av målspråksområdets bredd, såväl språkligt som kulturellt
- Signaleffekter, så kallad *washback* för lärande och undervisning

De nationella proven i engelska är så kallade *proficiency tests*, vilket innebär att de avser pröva och indikera testtagarens allmänna språkfärdighet i ljuset av mål och kriterier, oavsett när, hur och var hen har tillägnat sig denna. Som redovisas mer ingående i det följande är de uppdelade i tre delprov, varav ett med två delar. Delprov A fokuserar på muntlig produktion och interaktion, delprov B på reception och delprov C på skriftlig produktion och interaktion. För att möjliggöra likvärdighet och stabilitet över tid har de olika delproven mycket likartad uppbyggnad mellan år.

Elevernas förmåga prövas i viss mån i integrerade former och svarsformaten har bred variation för att så många elever som möjligt ska få visa vad de kan på ett sätt som passar den egna profilen. Formaten varierar från aktiv språkanvändning av performanskaraktär (jfr. *performance-based assessment*), genom produktion och interaktion i tal och skrift i två delprov, till en blandning av *constructed response* (eleverna svarar genom att producera svar på engelska) och *selected response* (eleverna väljer korrekt svarsalternativ, antingen bland ett antal svarsalternativ eller genom att matcha t.ex. en text med en rubrik). Balansen i delprovet som avser pröva reception brukar vara vardera cirka 50 procent av dessa båda övergripande svarsformat, för att eleverna ska få visa sina kun-

skaper på olika sätt.

Eftersom proven omfattas av sekretess kan inga konkreta exempel eller kommentarer kring de olika delarna av årets prov ges i detta forum. För ytterligare information om prov och bedömning i språk hänvisas i första hand till projektets publikationssida, men också till de olika exempel på uppgiftstyper som finns på projektets webbplats. Utfallet av proven rapporteras av Skolverket och finns också beskrivet och diskuterat i diverse texter och presentationer av Nafs-projektets medarbetare; dessa texter nås via projektets publikationssida.

3. Provets sammansättning

Sammansättningen av kursprovet för Engelska 6 har skett i enlighet med de kvalitetsparametrar och processer som finns beskrivna i föregående del av rapporten. Innehåll och teman utformas med hänsyn till ämnesplanen. Ambitionen är att inkludera innehåll och teman av delvis abstrakt och komplex karaktär och att i högre grad relatera till ämnen som rör samhällsfrågor, arbetsliv och studier, snarare än den personliga domänen.

Delprov A: muntlig produktion och interaktion

Delprov A avser att pröva muntlig produktion och interaktion och ge eleven möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i tal. Uppgiften är utformad kring ett tema med utgångspunkt i de domäner och förmågor som exemplifieras i det centrala innehållet för kursen Engelska 6.

Delprov A innehöll två delar som båda utgick från ett och samma övergripande tema med anknytning till samhälls- och yrkesliv samt aktuella frågor och avsåg att ge eleverna möjlighet att resonera kring aspekter som berör idéer, erfarenheter, etiska och existentiella frågor. I den första delen skulle eleverna, utifrån var sitt kort, presentera och informera om ett ämne som relaterar till temat och sedan kortfattat samtala om dessa. I den andra delen skulle eleverna, utifrån en given modell och med hjälp av stödfrågor, resonera kring och belysa olika aspekter av temat i en gemensam diskussion.

Till stöd för lärarens bedömning fanns ett antal kommenterade elevprestationer på olika nivåer. Dessa är hämtade från storskaliga utprovningar (se kapitel 2) och har valts ut i referensgrupper med verksamma lärare.

Delprov Delprov B: reception

Delprov B avser att pröva reception avseende läsförståelse och hörförståelse och ge eleverna möjlighet att visa sin förståelse av engelska i tal och skrift.

Vid sammansättningen av delprovet tas hänsyn till flera olika faktorer, till exempel variation vad gäller innehåll och uppgiftsformat, elevernas uppfattning om uppgifterna, upplevd och faktisk svårighetsgrad samt mättekniska kvalitéer som uppgifternas reliabilitet. Det finns en strävan att det både inom och mellan prov ska finnas representation från olika sammanhang och områden där engelska används.

Delprov B 1 – Focus: Reading innehöll vårterminen 2023 fyra uppgifter av olika slag. Delprovet inleddes med ett antal meningar där ett ord utelämnats. Syftet med denna typ av uppgift är framför allt att pröva förmågan att uppfatta ett innehållsmässigt

sammanhang och förstå hur en språklig framställning är konstruerad, det vill säga att i ett funktionellt perspektiv förstå vilket ord som saknas. Denna inledandeuppgift utgör också ankaruppgift i årets prov. Det innebär att det är en uppgift som används i flera prov med syfte att kunna följa resultat över tid och bidra till stabilitet i provsystemet.

Därefter följde en informativ text om hur och i vilken tid och i vilket sammanhang en produkt utvecklats. Texten var utformad som en så kallad *open cloze*, det vill säga en text med medvetet valda luckor där eleven själv ska fylla i det ord som saknas. Denna typ av uppgift avser att pröva elevernas förmåga att förstå ett sammanhang och att språkligt binda ihop innehållet i en text.

Som del tre låg en längre läsförståelseuppgift uppbyggd kring två olika texter med ett gemensamt tema. Tillsammans gav dessa såväl en historisk bakgrund som en nutids- och samhällskontext till en populär aktivitet, samt behandlade olika etiska dilemman. Uppgiften hade ett blandat svarsformat med både flervalsfrågor och frågor där eleverna formulerade egna svar. Denna typ av uppgift avser att pröva elevernas förmåga att läsa för att förstå detaljer, men också förmågan att förstå en text på ett djupare plan och dra slutsatser av det lästa.

Den sista uppgiften bestod av ett antal korta notiser där eleverna svarade genom att välja ett av fyra alternativ. Dessa texter har ett kondenserat och bitvis komplext språk och uppgiften avser pröva förståelse av såväl helhet som detaljer. Underlagen är hämtade från olika områden där engelska används.

Vid sammansättningen av delprov B 1 beaktas också textmängd och ordantal. Provet vårterminen 2023 var i det hänseendet ett normalt prov.

Delprov B 2 – Focus: Listening innehöll vårterminen 2023 tre uppgifter av olika slag och inleddes med en studioinspelad uppgift med ett antal korta, fristående avsnitt med tillhörande flervalsfråga. Uppgiftstypen avser att pröva förmågan att uppfatta främst huvudinnehåll, men också detaljer. En ambition är att de olika rösterna i inslagen ska representera olika slags engelska.

Den andra uppgiften bestod av två autentiska intervjuer där intervjupersonerna bland annat diskuterade litteratur och dess betydelse, i kulturell och historisk kontext. Intervjuerna, som eleverna fick lyssna till en gång, innehöll olika varianter av brittisk engelska. Uppgiften hade ett blandat svarsformat med både flervalsfrågor och frågor där eleverna formulerade egna svar.

Den tredje uppgiften var ett utdrag ur en autentisk podcast med populärhistoriskt innehåll. Denna fick eleverna lyssna på två gånger. Den hade ett blandat svarformat och innehöll olika amerikanska röster.

Ambitionen är att det skall finnas variation i svarsformat med en jämn fördelning mellan frågor där eleven själv formulerar sitt svar (*constructed response*) och frågor där eleven svarar genom att välja bland givna alternativ (*selected response*). Provet vårterminen 2023 har liksom tidigare år en variation av format, denna gång med en något större andel egenproducerade svar.

Som stöd för bedömning av delprovet hade lärarna tillgång till bedömningsanvisningar med dels generella anvisningar, dels anvisningar till varje enskild fråga med exempel på såväl elevsvar som ska ges poäng, som elevsvar som inte ska ges poäng. Det kan finnas många sätt att formulera ett korrekt svar och ambitionen är att visa vilka principer som

gäller för poäng i varje enskild fråga. Bedömningsanvisningarna bearbetas och förfinas med hjälp av storskaliga utprövningar (se kapitel 2). Exempel på autentiska elevsvar som ska ges poäng och exempel på frekventa felsvar hämtas från dessa utprövningar. Inför färdigställande prövas och granskas bedömningsanvisningarna utifrån användarperspektiv vid två olika tillfällen av grupper av aktiva lärare.

Delprov C: skriftlig produktion och interaktion

Delprov C avser att pröva skriftlig produktion och interaktion samt att ge eleven möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i skrift. Delprovet handlar om att, utifrån en given uppgift, skriva en text med ett visst syfte och en viss mottagare där eleven uttrycker, utvecklar och diskuterar ett innehåll. Uppgiften är utformad kring ett tema med utgångspunkt i de domäner och förmågor som exemplifieras i det centrala innehållet för kursen Engelska 6.

I delprov C för Engelska 6 ingår ett förberedelsematerial, *Preparation Material*, och en förberedelselektion ska genomföras cirka en vecka före provtillfället. Syftet med förberedelsematerialet är att inspirera och ge uppslag så att eleven lättare ska kunna uttrycka sig kring både konkreta och abstrakta ämnesområden.

Vårterminen 2023 fick eleverna, utifrån ett övergripande tema skriva en text av diskuterande karaktär. Till sin hjälp hade de inspiration i form av exempel på möjliga aspekter och stödpunkter.

Till stöd för lärarens bedömning fanns ett antal kommenterade elevprestationer på olika nivåer, så kallade *benchmarks*. Dessa är hämtade från storskaliga utprövningar och har valts ut i referensgrupper med verksamma lärare (se kapitel 2).

Ett aggregerat provbetyg

Ett provbetyg sammanfattar de kunskaper eleven har visat vid provtillfället. Provbetyget är kompensatoriskt och tas fram genom en modell där resultaten på samtliga delprov vägs samman, vilket ger de olika delproven samma vikt. Samtliga delprov bedöms mot en skala som bryter ner den befintliga sexgradiga betygsskalan något ytterligare, främst med syfte att ta tillvara elevprestationer på bästa sätt vid aggregering. Bedömningen av elevprestationer i åk 9 och gymnasieskolan för engelskprovets del görs enligt en niogradig skala.

4. Insamling

Elevers resultat på proven samlas in på nationell nivå för att kunna följa upp och utvärdera kvaliteten i svensk skola, för forskning och för att kunna utveckla proven. För vårterminen 2023 gällde att skolor som genomförde det nationella provet i engelska 6 skulle skicka in underlag till två insamlingar av resultat:

Den ena insamlingen gäller rapportering av provresultat för samtliga elever i alla skolor som gör provet som en obligatorisk del av sin kurs. Insamlingen är en del av Sveriges officiella statistik och görs av Statistiska centralbyrån (SCB).

Den andra insamlingen gäller ett urval av elevlösningar och resultat på uppgiftsnivå. Denna insamling görs av projektet Nationella prov i främmande språk (Nafs) vid Göteborgs universitet. Projektets insamling syftar bland annat till att kunna analysera utfall på delprovs-, uppgifts- och *item*-nivå och är ett led i kvalitetssäkringen och den kontinuerliga utvecklingsprocessen av proven i engelska. För vårterminen 2023 inkom ca 1600 resultatprofiler på delprovsnivå, varav ca hälften ihop med hela provhäften. Detta möjliggör såväl kvalitativa som kvantitativa analyser av enskilda elevsvar och elevprestationer. Denna insamling gäller samtliga elever som genomför provet, oavsett om provet är en obligatorisk del av kursen eller inte.

Dessutom ombeds de lärare som genomför provet att besvara en digital enkät. Information om lärarenkäten finns i de bedömningsanvisningar som skickas ut i samband med provets genomförande. Lärarenkäten är utformad i samarbete med Skolverket och resultatet redovisas på projektets webbplats.

Nedan redovisas först provresultat från vårterminen 2023, sedan elevenkäter från utprovningen av de olika uppgifterna och slutligen lärarenkäterna från det aktuella provet.

Provresultat med kommentarer

För vårterminen 2023 har ett sammanvägt provbetyg för det ordinarie provet i Engelska 6 inrapporterats till SCB för drygt 56 200 elever. Av dessa fick nästan 98 procent ett godkänt provbetyg, alltså E eller högre. Nedan presenteras ett urval av statistik från SCBs och GU/Nafs insamlingar i tabellform. För mer information om SCBs redovisning av provresultat, se Skolverkets webbplats.

I tabell 1 nedan kan utläsas andelen elever per uppnått provbetyg i SCBs insamling, det vill säga resultat för de program där provet vårterminen 2023 var obligatoriskt att genomföra.

Tabell 1 – SCB: Provbetyg för Engelska 6 2023. Antal redovisade provbetyg totalt för obligatoriskt genomförda prov och uppdelat på kvinnor och män samt fördelat på provbetyg F–A

Antal elever med provbetyg		Provbetyg 2023 (%)						Genomsnittlig provbetygs-poäng
		F	E	D	C	B	A	
Totalt	56 237	2,3	12,2	12,7	33,8	23,1	15,9	15,1
Kvinnor	29 663	2,8	14,6	13,8	33,3	21,3	14,2	14,8
Män	26 574	1,8	9,4	11,5	34,3	25,0	17,9	15,5

Den genomsnittliga provbetygs-poängen är något högre än 2019 och 2022 (14,9 respektive 14,7).

Tabell 2 nedan redovisar hur provresultaten i SCBs insamling är fördelade på delprovsnivå.

Tabell 2 – SCB: Provresultat på delprovsnivå – obligatoriskt genomförande Engelska 6 2023

Delprov	Delprovresultat 2023 (%)					
	F	E	D	C	B	A
Delprov A	1,4	10,4	12,0	29,7	21,1	25,4
Delprov B	5,9	11,9	14,8	27,1	24,7	15,5
Delprov C	5,2	16,9	17,3	29,6	16,3	14,8

Jämfört med 2022, så är utfallet likartat. För delprov B kan skönjas en viss förskjutning mot starkare resultat.

I tabell 3 redovisas utfallet i Göteborgs universitets/NAFS insamling. Det är en urvalsinsamling och inkluderar elever som genomfört kursprovet vårterminen 2023, oavsett program eller obligatorium. Denna insamling utgörs av elevlösningar och resultat på uppgiftsnivå för elever födda vissa datum, och skiljer sig alltså från SCBs på så sätt att även elever från yrkesprogram är inkluderade. Dessa utgör cirka 10 procent av de inskickade resultaten.

Nedan redovisas hur resultaten i Göteborgs universitet/NAFS urvalsinsamling är fördelade på delprovsnivå.

Tabell 3 – GU/Nafs urvalsinsamling: Provresultat på delprovsnivå Engelska 6 2023

Delprov	Delprovresultat 2023 (%)					
	F	E	D	C	B	A
Delprov A	1,5	11,9	11,8	30,3	19,3	25,3
Delprov B	6,5	12,7	15,7	26,7	23,0	15,5
Delprov C	6,2	17,2	17,5	30,7	13,4	15,0

Liksom tidigare år presterar eleverna bäst på delprov A – *Focus: Speaking*. Göteborgs universitets/Nafs insamling av resultat från vårterminen 2023 visar vidare att de olika uppgifterna i delprov B har fungerat väl. Delprov B 1 inleddes med en förhållandevis lättillgänglig uppgift för att ge eleverna den lugna ingång i provet som eftersträvas. Uppgiften var också ankaruppgift i provet, det vill säga det är en uppgift som använts i prov tidigare (se kapitel 3 Provets sammansättning). Uppgiften gick i prov första gången 2022 och har enligt resultatinsamlingen ett likartat utfall i årets prov. Generellt har de enskilda uppgifterna i delprovet fallit ut som förväntat. Resultaten på de längre sammanhängande uppgifterna visar möjligen på ett något högre utfall än förväntat utifrån utvärderingsdata. Möjliga orsaker skulle kunna vara lite mer osäkra utvärderingsdata från pandemiåren, samt i ett fall att uppgiften kommer från en lite äldre utvärderingsomgång, och att utfallet därmed skulle kunna spegla en reell positiv utveckling av elevernas kunskaper i engelska över tid.

Enkätresultat med kommentarer

Alla uppgifter som ingår i ett nationellt prov i engelska har granskats och kommenterats i flera olika led innan de används i prov. Dels ges elever och lärare möjlighet att uttrycka åsikter om olika uppgifter i samband med mindre utprövningar under konstruktionsprocessen, dels besvarar både elever och lärare enkäter om uppgifterna i samband med den storskaliga utprövning som alla provuppgifter som ingår i ett nationellt prov i engelska genomgår. Dessutom granskas uppgifterna innehållsmässigt, språkligt och utformningsmässigt både av referensgrupper med aktiva lärare, modersmålstalare och språklig expertis samt av skolverksrepresentanter som tar del av materialet på vägen fram till det färdiga provet. Synpunkter på materialet tas till vara i processens olika steg.

Elevenkäter från utprövningar

I den storskaliga utprövningen ombeds eleverna besvara en enkät med ett antal frågor i form av påståenden. De svarar genom att markera 1–5 på en så kallad Likert-skala. De ges också möjlighet att kommentera uppgifterna med egna ord, vilket en hel del gör. De öppna kommentarerna rör allt från innehållet (t.ex. intressant/ointressant) till upplevelsen (t.ex. roligt/svårt/nytt/bekant) till konkreta kommentarer om enskilda frågor. Dessa elevenkäter, också refererat till som *test-taker feedback* (TTF), används dels som underlag för provutveckling, dels som underlag vid urval av uppgifter och sammansättning av hela prov.

Nedan följer en kort sammanfattning av informationen från elevenkäterna i de storskaliga utprövningar som varje uppgift genomgått innan den blivit aktuell som provuppgift. Ett prov sätts samman av uppgifter från olika utprövningsversioner och olika utprövningsår, och det är alltså olika elevgrupper som kommenterar de olika uppgifterna. För att kunna ge en bild av vad eleverna tyckt och tänkt om olika uppgifter läggs alternativ 1–3 i Likert-skalan samman i redogörelsen nedan (d.v.s. från det helt positiva till det neutrala alternativet). De siffror som redovisas i procent är avrundade siffror.

Delprov A – Focus: Speaking

Uppgiften togs emot väl av eleverna. Till exempel valde 85 respektive 95 procent av eleverna alternativ 1–3 på Likert-skalan vad gäller om det var en bra uppgift och om den prövade något viktigt. Nedan följer några exempel på vad eleverna skrivit när de ges möjlighet att skriva fritt:

I think that the subjects were good and that it lead to interesting discussions. There was plenty of time to discuss.

Det fans mycket att prata om och det är väldigt relevant frågor för vårt samhälle.

The task gave us a chance to show our speaking abilities but the problem was that the time given was not enough.

Delprov B – Receptive Skills

Uppgifterna har tagits emot väl av eleverna. Till exempel valde mellan 70 och 90 procent av eleverna alternativ 1-3 på Likert-skalan för de olika uppgifterna när det gällde om uppgiften var bra och mellan 80 och 90 procent att uppgiften testade något viktigt. Generellt sett upplever elever hörförståelseuppgifter som mer utmanande än

läsförståelseuppgifter, vilket också återspeglas i enkäterna. Den faktiska svårigheten är dock ofta mycket jämnare. Nafs resultatinsamling av provet vt23 visar att hörförståelsedelen, B 2, snarare är något lättare än läsförståelsedelen, B 1.

I de öppna kommentarerna ger eleverna uppgifterna både ris och ros. Så här uttrycker sig några av eleverna i elevenkäten om uppgift tre i läsförståelsedelen som är en längre, narrativ text:

Delprov B 1 – uppgift tre:

lite tråkig

It was fun.

Tråkigt ämne som ej väcker intresse.

Ett klurigt prov med många utmaningar. Roligt ämne och lärarrik kunskap.

It was hard but developing.

Så här uttrycker sig några av eleverna i elevenkäterna om uppgift två (intervju som avlyssnas en gång) och tre (utdrag ur podcast som avlyssnas två gånger) i hörförståelsedelen:

Delprov B 2 – uppgift två:

Part 1-2 was really good but 3-4 was a bit too ambiguous about the answers.

Easy and fun to do.

Väldigt svårt, dem mumlade och deras röster hörde inte tydligt.

Delprov B 2 - uppgift tre:

It was an interesting subject. I liked to listen to a radio programme more than I like just listening to someone talking about something. It feels more real.

The first time it was played there were some small difficulties in catching up, but the second time around I was able to fill in the blanks.

They talked pretty fast and it was hard to both think about the questions and write things down and understand what they were saying at the same time. On the other hand it might be that way if you talk to an English-speaking person in real life as well.

There should be more interesting themes. This was boring.

Delprov C – Focus: Writing

Uppgiften togs emot väl av eleverna. Över 80 procent av eleverna valde det neutrala till det positiva alternativet på Likert-skalan vad gäller till exempel om det var en intressant uppgift, om den var lätt, om förberedelsematerialet var användbart/givande och om uppgiften gav en rättvis bild av deras förmåga. Utprövningen skrevs i en tillfällig provplattform och många av elevernas kommentarer berör skrivande på dator i allmänhet. Sedan höstterminen 2018 skrivs delprov C på dator, i skolornas egna tekniska lösningar. Nedan följer ett litet urval av elevernas kommentarer:

Phenomenal! I hate writing long essays with pen and paper. My hand often hurts.

Really good and more time efficient.

Really nice when you are able to edit you slips without any major problem.

Lärarröster från utprövningar och referensgruppsarbete

Även lärare ombeds i samband med den storskaliga utprövningen att besvara en enkät med ett antal frågor om uppgifterna, bl.a. om uppgiftens svårighet i relation till kursplanen. Samtliga uppgifter som ingår i kursprovet vårterminen 2023 togs emot positivt vid respektive utprövningstillfälle och en majoritet av lärarna ansåg att uppgifternas svårighetsgrad var lagom i relation till ämnesplanen för engelska 6.

Lärarenkäter från det nationella provet vårterminen 2023

Antalet inkomna lärarenkäter är 159. Eftersom antalet besvarade enkäter är relativt lågt och urvalet är självselekerat bör resultaten tolkas med försiktighet. Utfallet är dock i linje med tidigare år och år med fler svarande. På projektets webbplats finns en fullständig redovisning av de frågor i lärarenkäten som har bundna svarsalternativ. Nedan följer en kort sammanfattning av ett urval av frågor. Siffrorna är avrundade till heltal.

Lärarna ombeds besvara ett antal frågor om provet som helhet och om de olika delproven samt ges tillfälle att skriva fritt.

Generellt sett uppskattas det nationella provet i engelska 6 av de lärare som har besvarat enkäten. Utfallet för årets prov är i allt väsentligt i linje med tidigare år. Nedanstående två diagram beskriver hur provet som helhet tagits emot av de 159 lärare som besvarat enkäten.

Diagram 1 – Provet som helhet är bra (antal lärare)

Diagram 2 – Provet som helhet är ett stöd för betygssättningen (antal lärare)

Lärarna ges också möjlighet att fritt lämna övriga synpunkter på det nationella provet. Kommentarererna i detta svarsfält utgörs av allt från åsikter om provets svårighetsgrad eller utformning till observationer kring resultat och elevernas reaktioner. Här följer några exempel på kommentarer:

Möjligen är gränsen mellan E och F i delprov B något låg, men annars tycker jag allt har varit bra.

Problemet är att läsförståelsen är för omfattande för en del elever. De orkar inte fokusera under hela provet utan gissar på frågorna till en eller flera av texterna.

Eleverna verkar respektera NP. Vi fostrar dem också att föra det, och det är jätteviktigt att de fortsätter göra det.

En hel del av eleverna är ovana vid just längre hörförståelse utan visuellt stöd, så de kommer alltid att reagera negativt på just den delen. Sen tror jag att merparten av eleverna upplever NP som stressande och därmed som en negativ upplevelse. Jag som lärare uppskattar dock proven väldigt mycket.

Delprov A – Focus: Speaking

Samtliga lärare anser att delprov A ger eleverna möjlighet eller till viss del möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i tal och 99 procent anser att uppgiften var mycket lämplig eller lämplig i relation till ämnesplanen. 74 procent av lärarna spelar in eleverna vid provtillfället, vilket kan underlätta sambedömning och bidra till en mer likvärdig bedömning. En majoritet av lärarna menar att de kommenterade exemplen på elevprestationer utgör ett mycket gott eller tämligen gott stöd vid bedömningen.

De öppna kommentarerna till delprov A innehåller bland annat synpunkter på själva uppgiften och hur den fungerade för eleverna. Flera lärare uttrycker att den fungerade väl, till exempel:

Många elever tyckte om temat

Väldigt bra ämne i år! Eleverna kunde visa både bredd och djup, riktigt bra!

Ett av de enklaste delproven att använda som stöd för bedömning och didaktiska diskussioner kring uppgiftens utförande och krav.

Någon lärare önskar tydligare handledning, lämnar förslag på hur delprovet kan utvecklas eller kommenterar de valda exemplen:

Det borde vara tydligare i lärarhandledningen hur mycket en lärare ska få styra samtalet.

Skippa att eleverna måste läsa ett kort som sedan ska återberättas. Mer fokus på att diskutera ett ämne, varför inte kombinera med uppsatsämnet?

Önskvärt med F exempel och definitivt med C+ exempel så man kan definiera var gränsen mot B går. Bra B exempel dock - illustrerade att numera MITT EMELLAN C och A. Förra året skulle nog inte det exemplet räckt till ett B! Bra med ett A-exempel som inte är "perfekt" utan har styrkor som väger upp de lite svagare bitarna.

Antalet exempel på bedömda elevprestationer varierar något mellan proven. Syftet är inte att vara heltäckande utan att med tre till fyra samtal visa på ett antal olika (typer av) prestationer och nivåer. Nivån F har av etiska skäl bedömts olämplig att inkludera eftersom röster inte kan avidentifieras på samma sätt som texter.

Delprov B – Receptive Skills

99 procent av lärarna anser att delprov B 1 – *Focus: Reading* helt eller till viss del ger ett tillförlitligt mått på deras elevers förståelse av skriven engelska samt deras förmåga att tolka innehållet, och mellan 95 och 99 procent anser att de olika uppgifterna var mycket lämpliga eller lämpliga i relation till ämnesplanen. 100 procent av lärarna anser att delprov B 2 – *Focus: Listening* helt eller till viss del ger ett tillförlitligt mått på deras elevers förståelse av talad engelska samt deras förmåga att tolka innehållet, och mellan 95 och 99 procent anser att de olika uppgifterna var mycket lämpliga eller lämpliga i relation till ämnesplanen.

En stor majoritet anger att bedömningsanvisningarna till delprov B fungerat bra. De öppna kommentarerna till delprov B tar upp vitt skilda frågor. Det handlar bland annat om enskilda uppgifter, ämnesval, layouten i bedömningsanvisningarna eller provbetyg. Några exempel på kommentarer:

Jag tycker att eleverna ska få lyssna två gånger, iaf del två och tre där det krävs skrivna svar.

Reading delen var lång detta år.

Textomfånget i Reading var något kort

Liksom jag tidigare nämnt i min utvärdering för Engelska 5 vill jag återigen nämna att de ämnen och diskurser som väljs för kursproven är väldigt formella men även direkt ointressanta för många elever och som elever inte exponeras särskilt mycket för i det dagliga livet. Internet, sociala medier, populärkultur, sport, musik - varför måste allt innehåll vara så akademiskt?

Bedömningsanvisningarna bör vara utformade så att man som rättande lärare inte behöver bläddra, vilket är mycket tidsödande.

Det vi tycker är konstigt är att man kan få B på Writing och B på Speaking men får man A på Reading & Listening kan man få ett A som slutbetyg.

Den sammanlagda textmängden (mätt i antal ord) i delprov B 1 är helt i linje med tidigare år. Utformningen av bedömningsanvisningarna är en balansgång mellan sidåtgång, tydlig layout och luftighet, och i möjligaste mån eftersträvas någorlunda överenskommelse mellan elevhäfte och bedömningsanvisningarnas uppslag.

Delprov C – Focus: Writing

Samtliga lärare anser att delprov C ger eleverna möjlighet eller till viss del möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i skrift, och 98 procent anser att uppgiften var mycket lämplig eller lämplig i relation till ämnesplanen. En majoritet av lärarna menar att de kommenterade exemplen på elevprestationer utgör ett mycket gott eller tämligen gott stöd vid bedömningen.

De öppna kommentarerna till delprov C innehåller bl.a. kommentarer till själva uppgiften och hur den fungerade:

Jättebra och omtyckt ämne. Gick väldigt bra att köra lektionen innan med preparation material - startade mycket bra diskussioner som gav mig ytterligare muntligt underlag på mina elever.

Instruktionerna var tydliga att det skulle vara en diskuterande text som skulle skrivas. Eleverna har mycket stöd att använda i sitt skrivande och composition. Väl avvägt för delprov C i Engelska 6.

Ämnet blev tunt. Det blev "självlkärt" och enkelt resonemang.

Avslutningsvis uppger 97 procent av lärarna som besvarade enkäten att kursprovetsom helhet ger resultat som till mycket stor eller ganska stor utsträckning stämmer överens med de egna bedömningarna av enskilda elevers kunskaper.

5. Avslutning

Sammanfattningsvis är utfallet på kursprovet i Engelska 6 vårterminen 2023 det förväntade och resultaten ligger i linje med tidigare års prov. Trots låg svarsfrekvens på lärarenkäten stämmer svaren i årets lärarenkät väl överens med tidigare år.

I och med införandet av digitala nationella prov och bedömningsstöd som startar i

gymnasieskolan från och med höstterminen 2024 pågår ett stort förändringsarbete inom det nationella provsystemet. För proven i engelska kommer mycket vara likt och både lärare och elever kommer att känna igen sig, men det nya mediet kommer självklart att påverka genomförandet, och över tid kan ytterligare utveckling/förändring ske.

Elever och lärare är en viktig del i utvecklingsarbetet. Ett fortsatt brett och representativt deltagande i utprövningar, insamling och analys av elev- och lärarenkäter relaterade till bland annat uppgifters acceptans och genomförande kommer även framöver att vara en viktig del av arbetet med de nationella proven i engelska.

Provgruppen vill tacka alla de lärare och elever som deltagit i utprövningar och referensgrupper under året och som på olika sätt bidragit med synpunkter i utvecklingsprocessen av olika material. Provgruppen vill också tacka alla lärare som tagit sig tid att besvara årets enkät.